2003-0291/1

FF 15 15/5/2005

19-05-05

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

**– Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale classant comme monument l'immeuble sis quai aux Briques 62 à Bruxelles**

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu le Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire, notamment les articles 226 et 228 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 4 mars 2004 entamant la procédure de classement comme monument de l'immeuble sis quai aux Briques 62 à Bruxelles ;

Vu l'avis du collège des bourgmestre et échevins de la ville de Bruxelles émis le 6 mai 2004 ;

Considérant que le propriétaire n'a pas émis d'observations dans le délai prévu par l'article 224 du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire ;

Vu l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites émis le 17 novembre 2004 ;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Après délibération,

**Arrête :**

**Article 1er.** Est classée comme monument la totalité de l'immeuble sis quai aux Briques 62 à Bruxelles, connu au cadastre de Bruxelles, 12e division, section N, 2e feuille, parcelle n° 403 b, en raison de son intérêt historique et esthétique précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

**Art. 2.** La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

**– Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bescherming als monument van het gebouw gelegen Baksteenkaai 62 te Brussel**

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening, inzonderheid op artikelen 226 en 228 ;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 maart 2004 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van het gebouw gelegen Baksteenkaai 62 te Brussel ;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van de stad Brussel uitgebracht op 6 mei 2004 ;

Overwegende dat de eigenaar geen opmerkingen heeft meegedeeld binnen de termijn zoals bepaald door artikel 224 van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening ;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 17 november 2004 ;

Op voorstel van de Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Na beraadslaging,

**Besluit :**

**Artikel 1.** Wordt beschermd als monument de totaliteit van het gebouw gelegen Baksteenkaai 62 te Brussel, bekend ten kadaster te Brussel, 12de afdeling, sectie N, 2de blad, perceel nr. 403 b, wegens zijn historische en esthetische waarde zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

**Art. 2.** De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

**Art. 3.** Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, 19 MAI 2005

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

**Art. 3.** De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 19 -05- 2005

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

**Charles PICQUE**

26 -05- 2005

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

**Copie certifiée conforme**

**Voor eensluidend afschrift**

**ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT L'IMMEUBLE SIS QUAI AUX BRIQUES 62 A BRUXELLES**

**Réf. cadastrale** : Bruxelles, 12e division, section N, 2e feuille, parcelle n° 403 b.

**Description sommaire :**

Située au cœur de l'historique Quartier des Bassins, à l'angle du quai aux Briques et de la rue du Nom de Jésus, cette maison traditionnelle datant du 17e siècle se développe sur deux niveaux et présente trois travées.

Les façades sont en briques, combinées au grès pour les chaînages harpés aux montants et à l'angle, les linteaux et appuis ainsi que les bandeaux prolongeant les structures horizontales des baies jadis à croisée. Les trous de boulin qui soulignent la corniche sont encadrés de la même manière. Les pans de briques sont également animés par des arcs de décharge, couplés au rez-de-chaussée, et plus larges à l'étage.

Au rez-de-chaussée, à droite, est conservé un remarquable encadrement de porte baroque en grès creusé en cavet, en anse de panier à clé sur montants à imposte à gouttes. La clé frappant l'encadrement est ornée d'une barque, rappelant l'activité originelle du quartier. Au-dessus, un oculus formant jour d'imposte se trouve entre deux volutes posant sur les retours droits du larmier de porte. Il est frappé d'une clé et bordé d'un larmier dominé par une sphère engagée.

À gauche, le rez-de-chaussée a été réaménagé mais porte cependant les traces des anciennes fenêtres à croisée de ce niveau.

La bâtière en pente raide à croupes est couverte de tuiles flamandes et éclairée par une lucarne à croupe.

Vers la rue du Nom de Jésus, la façade latérale en briques est ajourée de baies tardives et ponctuée d'ancres (également en façade avant).

À l'intérieur, la maison comporte des caves remarquables, l'une voûtée en berceau surbaissé de briques, l'autre offrant une belle voûte d'arêtes. Le bâtiment conserve également, en grande partie, les éléments de sa structure portante, une charpente à fermes et dispositif de croupe de grande qualité ainsi qu'un escalier en colimaçon du 17e siècle, du premier étage jusqu'aux combles.

À l'arrière de cet immeuble se dresse un ensemble de trois bâtiments annexes. Un incendie a malheureusement endommagé ces espaces qui conservent cependant leur cohérence et suffisamment d'éléments pour faire l'objet d'une restauration.

À la maison venaient se joindre, avant l'incendie, deux ailes du 17e siècle de deux niveaux possédant leur propre toiture. L'aile de gauche (vers la rue du Nom de Jésus) est conservée, celle de droite s'est effondrée suite à l'incendie. Cette aile conservée est un ancien espace de stockage, témoin précieux de l'activité portuaire des quais de Bruxelles. Il est construit en briques et est limité par un mur coiffé d'un pignon à rampants droits, percé d'ancres.

Une dalle en béton percée de deux jours couvre l'espace qui séparait autrefois les deux ailes de stockage du 17e siècle.

En fond de parcelle se développent côte à côte deux grands entrepôts en briques à façades-pignon à rampants droits, également endommagés par l'incendie. Malgré les dommages occasionnés, ces vastes locaux de stockage, datant des 17e – 18e siècles, conservent des façades latérales et murs-pignons en briques ponctués d'ancres, des éléments de structure portante et de charpente.

Les charpentes à deux et trois fermes de ces entrepôts sont de grande portée. Les sections des poutres sont impressionnantes et la qualité des assemblages mérite d'être soulignée. Les formats de briques repérées ça et là donnent encore des 27-28/13/6 cm, un format qui peut être antérieur au bombardement de 1695.

L'espace du rez-de-chaussée de l'entrepôt de droite (vers le n°64-66 voisin), possède encore une série de belles colonnes toscanes en pierre naturelle.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
KANSELARIJ
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING

**Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 206, 1° du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire :**

**Intérêt historique :**

Construite au cœur de l'ancien quartier portuaire de Bruxelles, la maison se situe le long du quai aux Briques, une artère qui, de la place Sainte-Catherine à la rue du Marché aux Porcs, constituait originellement le front Ouest de l'ancien bassin des Marchands. Les bassins, autour desquels se développa l'ancien port intra-muros de Bruxelles, furent creusés à partir de 1560 dans les terrains marécageux, à peine bâtis, situés entre la rue de Flandre et le Grand Béguinage (cfr. Plan de M. de Tailly, 1640-AVB ; *Plan topographique de la ville de Bruxelles* de L.-A. Dupuis, 1777-B.R.A., Cartes et Plans).

Avec la création des bassins, un nouveau quartier allait naître. Ce quartier connaîtra au gré des périodes économiques favorables des embellissements en même temps que s'y installera une population de commerçants, négociants ou petits marchands, ouvriers et artisans aux activités directement liées à celles du port (cfr : C. Huberty, P. Valente Soares, *Le quartier Sainte-Catherine et les anciens quais*, Bruxelles ville d'art et d'histoire (coll.), 11, Bruxelles, 1996).

La maison sise quai aux Briques 62 ainsi que les entrepôts situés à l'arrière sont les témoins historiques des activités économiques de l'ancien port de Bruxelles.

**Intérêt esthétique :**

Cette maison est l'une des plus représentatives – et par ailleurs une des dernières – de l'architecture traditionnelle des bâtiments qui longeaient autrefois les quais du port. La plupart d'entre eux ont conservé un noyau ancien, mais doivent leur physionomie actuelle à des transformations néoclassiques du 19e siècle. Elle conserve ses caractéristiques structurelles et typologiques, tant à l'extérieur qu'à l'intérieur (implantation, volume initial, noyau ancien) et témoigne de techniques et d'une mise-en-œuvre principalement traditionnelles (caves voûtées en briques, maçonneries de briques et éléments en pierre, escalier, structures portantes en bois, charpentes de toiture à fermes).

La maison était originellement dévolue au commerce, à l'instar de la majorité des immeubles du quartier. Témoin de cette activité commerciale, l'encadrement baroque de la porte d'entrée enrichi d'un décor sculpté et dont la clé est ornée d'une barque, en référence aux activités portuaires du quartier. Ce type d'encadrement de porte baroque, rarement conservé dans le centre historique de Bruxelles, est exceptionnel.

Les entrepôts situés en fond de parcelle, endommagés à la suite d'un incendie, offrent encore de réelles qualités patrimoniales en raison des nombreux éléments structurels préservés. Témoins, par leur typologie caractéristique (large espace couvert d'une charpente de grande portée), des activités économiques de l'ancien quartier portuaire, ils méritent d'être restaurés et mis en valeur, à l'instar de la maison à front de rue.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 19 MAI 2005

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Charles PICQUE

26 -05- 2005

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING - CHANCELLERIE KANSELARIJ

**Copie certifiée conforme**

**Voor eensluidend afschrift**

**BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HET GEBOUW GELEGEN BAKSTEENKAAI 62 TE BRUSSEL**

**Kadastrale gegevens :** Brussel, 12de afdeling, sectie N, 2de blad, perceel nr. 403 b.

**Beknopte beschrijving :**

Dit traditionele huis, daterend uit de 17de eeuw en gelegen in het historisch hart van de buurt van de Bekkens, op de hoek van de Baksteenkaai en de Naam Jezusstraat, heeft twee bouwlagen en drie traveeën.

De gevels zijn van baksteen, gecombineerd met zandsteen voor de muurankers met haken, de stijlen, de hoeken, de lateien en de vensterbanken alsook de lijsten in het verlengde van de horizontale structuur van de vensteropeningen die voorheen kruiskozijnen hadden. De bulstergaten onder de dakgoot zijn op dezelfde wijze versierd. De bakstenen delen zijn ook voorzien van schoorbogen die op de benedenverdieping gekoppeld zijn en op de eerste verdieping een bredere vorm hebben.

Op de benedenverdieping rechts is een opmerkelijke barokke deuromlijsting bewaard gebleven. Het gaat om een zandstenen hollijst in de vorm van een korfboog met sluitsteen op stijlen voorzien van een bovenlicht met kegelvormige ornamenten. De sluitsteen is versierd met een bootje, wat verwijst naar de oorspronkelijke activiteiten van de buurt. Daarboven heeft het bovenlicht de vorm van een oculus, gevat tussen twee krullen die op de rechte uitstekende delen van de druiplijst steunen. Het bovenlicht heeft een sluitsteen en is versierd met een druiplijst waarboven een half in de muur gemetselde bol is aangebracht.

Links werd de benedenverdieping heringericht maar de sporen van de voormalige vensteropeningen met kruiskozijnen zijn nog te zien.

Het steil hellend schilddak is gedekt met Vlaamse pannen en heeft een dakkapel.

Aan de kant van de Naam Jezusstraat is de zijgevel van bakstenen. Er werden later vensteropeningen en ankers in aangebracht (ook in de voorgevel).

Aan de binnenkant heeft het huis opmerkelijke kelders; de ene met bakstenen gedrukte gewelfbogen en de andere met een mooi gewelf met graatribben. De draagstructuur van het gebouw, een waardevol kapgebint en schildconstructie evenals een trap daterend uit de 17de eeuw die van de eerste verdieping naar de dakverdieping loopt zijn eveneens grotendeels bewaard gebleven.

Aan de achterkant van dit gebouw staat een geheel van drie bijgebouwen. Helaas werden deze ruimten door een brand vernield maar er zijn nog voldoende elementen aanwezig om hun samenhang te kunnen lezen, wat gunstig is voor eventuele restauratiewerken.

Vóór de brand was het huis voorzien van twee uit de 17de eeuw daterende vleugels met twee bouwlagen en een eigen bedaking. De linkervleugel (naar de Naam Jezusstraat) is bewaard gebleven en de rechter is ten gevolge van de brand ingestort. Deze bewaarde vleugel is een voormalige opslagplaats en een waardevolle getuigenis van de havenactiviteit op de kaaien van Brussel. De vleugel is opgetrokken in baksteen en afgebakend door een muur met puntgevel en aandak voorzien van ankers.

Over de ruimte die vroeger een scheiding tussen de beide 17de eeuwse opslagvleugels vormde werd een betonnen plaat aangebracht.

Achterin het perceel staan naast elkaar twee grote opslagruimten van baksteen; de muren hebben een puntgevel met aandak. Het geheel werd eveneens door de brand beschadigd. Ondanks de aangerichte schade, zijn de zijgevels en puntgevels van baksteen met ankers, elementen van de draagstructuur en van het gebint behorend tot deze uit de 17de en 18de eeuw daterende ruime opslagplaatsen bewaard gebleven.

De spanwijdte van het tweekap- en driekapgebint van deze opslagplaatsen is bijzonder groot. De doorsnee van de balken is indrukwekkend en de kwaliteit van de verbindingen is het vermelden waard. Hier en daar werden steekproeven op de bakstenen uitgevoerd en daaruit bleek dat sommige nog het formaat 27-28/13/6 hebben, wat erop wijst dat ze van vóór het bombardement van 1695 kunnen dateren.

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING - KANSELARIJ

Op de benedenverdieping van de rechter opslagplaats (naar het buurhuis op nr. 64-66 toe) is een mooie reeks Toscaanse zuilen van natuursteen te zien.

**Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 206, 1° van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening :**

**Historische waarde :**

Dit huis staat middenin de oude havenbuurt van Brussel, aan de Baksteenkaai die van het Sint-Katelijneplein naar de Varkensmarkt loopt. Oorspronkelijk was dit de westkant van het oude Koopliedenbekken. Vanaf 1560 werden de bekkens in amper bebouwde moerasgrond aangelegd, van de Vlaamsesteenweg tot het Groot Begijnhof, en daar omheen ontwikkelde zich de intra-muroshaven van Brussel (zie Plan van M. de Tailly, 1640-AVB ; *Plan topographique de la ville de Bruxelles* van L.-A. Dupuis, 1777-B.R.A., Kaarten en Plannen).

Door het graven van deze bekkens, ontstond er een nieuwe buurt die, naarmate de economische omstandigheden florissant waren, steeds mooier werd, waardoor er zich kooplieden, handelaars en winkeliers kwamen vestigen, alsook arbeiders en ambachtslieden waarvan de activiteiten op die van de haven afgestemd waren (zie C. Huberty, P. Valente Soares, *De Sint-Katelijnewijk en de oude havendokken Brussel*, Stad van kunst en geschiedenis 11, Brussel, 1996).

Het huis gelegen op nr. 62 aan de Baksteenkaai evenals de opslagplaatsen aan de achterkant zijn historische getuigen van de economische activiteiten van de vroegere haven van Brussel.

**Esthetische waarde :**

Dit huis is één van de meest kenmerkende – en trouwens één van de laatste – van de traditionele architectuur van de gebouwen die vroeger langs de kaaien stonden. De meeste hebben iets van hun oorspronkelijk ontwerp bewaard maar hun huidig uitzicht is aan uit de 19de eeuw daterende neoklassieke ingrepen te danken.

Dit huis heeft zijn structurele en typologische kenmerken bewaard, zowel van buiten als van binnen (ligging, oorspronkelijk volume, oude kern) en vertoont het gebruik van voornamelijk traditionele technieken en werkwijzen (gewelfde bakstenen kelders, metselwerk met baksteen en steen, trap, houten draagconstructie, dakgebint met spanten).

Oorspronkelijk was het huis voor handel bestemd, zoals de meeste gebouwen in de buurt. De barokke omlijsting van de ingangsdeur, versierd met gebeeldhouwde elementen en de sluitsteen met boot die naar de havenactiviteiten van de buurt verwijst, getuigt hiervan. Een dergelijke omlijsting is in het historisch centrum van Brussel een zeldzaamheid en dus van uitzonderlijke waarde.

De opslagruimtes die achterin het perceel staan werden door een brand vernield maar bieden vanwege de bewaard gebleven structurele elementen nog een ware patrimoniale waarde. Door hun kenmerkende typologie (grote ruimte bedekt met een gebint met grote draagwijdte) getuigen ze van de economische activiteiten van de oude havenbuurt en daarom verdienen ze het, net als het huis aan de voorkant, gerestaureerd te worden en tot hun recht te komen.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 19 MAI 2005

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

26 -05- 2005

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ

Charles PICQUE

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

**Copie certifiée conforme**

**Voor eensluidend afschrift**

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT L'IMMEUBLE SIS QUAI AUX BRIQUES 62 A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HET GEBOUW GELEGEN BAKSTEENKAAI 62 TE BRUSSEL

**DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION**

**AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE**

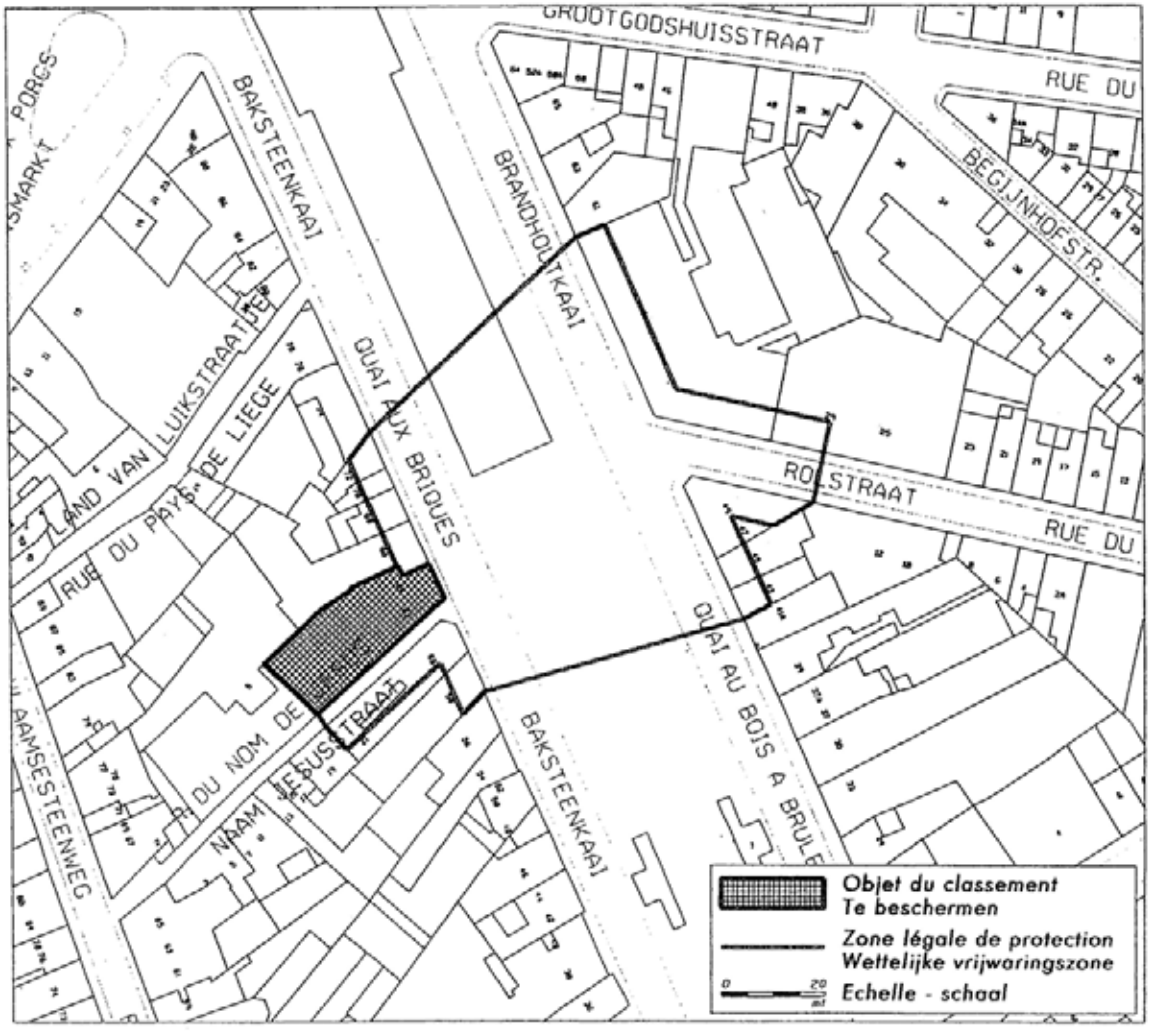


Vu pour être annexé à l'arrêté du

19 MAI 2005

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van

19 -05- 2005

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

**Charles PICQUE**

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING - CHANCELLERIE KANSELARIJ

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ

**Copie certifiée conforme**

**Voor eensluidend afschrift** 26 -05- 2005